

רדיפת הפירסום
של נציב שירות
בתי הסוהר
הכשילה את
תוכנית המשטרה

הבריחה הגדולה

הבריחה הגדולה

עמדה להתבצע באותו לילה, בו פרצו הסוהרים לתא. אותו לילה, בשלוש וחצי לפנות בוקר, הספיקו אסירי התא לנסר רק שתי פיסות סורגים. אפילו בעבודה מאומצת לא היו מסוגלים לנסר סורגים נוספים כדי לפתוח פתח דרכו יכול לעבור אדם, בשעות ה- מעטות שנותנו עד זריחת השמש.

כפי הנראה היה זה רק שלב מוקדם ב- מבצע הבריחה. האסירים עמדו כנראה לחד- ביק את סורגי החלון חזרה ולהמשיך לעבוד בניסור הסורגים למחרת היום.

על תוכנית הבריחה, בעוד שכבר באותו בוקר היתה לו ידיעה כי יהיה נסיון חוזר לשחרר את אסירי תא מספר 7.

ניר גונב את ההצגה

מדוע הכשירו אריה ניר את תוכניתה של משטרת ישראל ללכוד את האסירים הבורחים, אחרי ביצוע הברי- חה, יחד עם אלה שסייעו להם לברוח?

באם יתגלה להם כי נעשה נסיון בריחה. בלילה שבין ה-5 ל-6 לאפריל השנה, הוא הלילה שנועד לביצוע הבריחה, הוקמו המח- סומים והמארבים הדרושים.

מה שלא לקחו שוטרי ישראל בחשבון היו תוכניותיהם של אנשי נציבות בתי- הסוהר, שהובאו בסוד העניין. בחמישי באפי- ריל, הועמדו כל הקצינים בכלא רמלה במצב הכן. הקצינים, שברוך כלל מסיימים את עבודתם במשרדי בית-הסוהר המרכזי של המדינה בשעות אחר-הצהריים, התבקשו ל- הישארו בתוך כותלי בית-הסוהר. ואז, בשעה שלוש וחצי לפנות בוקר, התפרץ מפקד בית-הסוהר עצמו, רמ"ח אריה אליאס, אל התא מספר 7 בראש קבוצת סוהרים. "הי- הצגה נגמרה", הוא הודיע, כאשר העיר את כל תשעת האסירים שבתא משנתם.

בכך חיסל מפקד בית-הסוהר את נסיון הפריצה וגם את תוכניתיה של משטרת- ישראל ללכוד את חברי "המאפיה הצרפתית" שעמדו לסייע לבורחים בבריחה הגדולה. עוד באותו יום כונסה מסיבת עיתונאים רבתי בין כותלי כלא רמלה, בה אירחו המבקרים בידי נציב בית-הסוהר, אריה ניר עצמו ומפקד הכלא, שסיפרו להם בגאווה גדולה על הכשלת תוכנית הבריחה. ניר עצ- מו הצטלם בפוזת הגברית האופיינית לו,

כונס חיכו למפקד

אפילו הסיפור שבנו הסוהרים כדי ל- רומם ולשבח את עצמם, היה תפור מ- תפרים גסים מדי, שהעידו כי האמת שונה ממה שסופר לציבור.

לדברי מפקד כלא רמלה, שמעו שני סמלי המשמרת רעש של ניסור בוקע אותו לילה מכלא מספר 7. מה עשו הסמלים האמיצים? האם פרצו לתא? האם הוליקו את האור בתוכו כדי לבדוק מאין בא קול הניסור? האם ניסו להאיר בפנס אל תוך התא כדי לבדוק מי מנסר שם ומה הוא מנסר? מה פתאום?! הסמלים רצו להועיק את ה- קצין התורן. גם הקצין התורן לא עשה אף אחת מהפעולות המתבקשות. הוא רק הקשיב ואישר כי הוא שומע קול ניסור. אז רצו כולם להועיק את מפקד הכלא מביתו ש- בנבעתים.

חלפה חצי שעה עד שמפקד הכלא הגיע, לדבריו, אל בית-הכלא. במשך מחצית שעה זו, יכלו האסירים לסיים את ניסור הסורגים ולברוח בשקט הביתה. מדוע לא נכנסו ה- סוהרים לתא כדי למנוע מהם את נסיון הבריחה?

אריה ניר (מימין), נציב שירות בתי-הסוהר, זורח מצהלה אחרי שהכשיל את תוכנית המש- טרה לתפוס את הבורחים מחוץ לכלא וזכה בכך בפירוטומת משמאל נראה קצין-משטרה במצב-רוח לא מרומם. בפרשת הבריחה היה נידון אינטרסים בין המשטרה ושירות בתי-הסוהר.

צוחה הצוחק ראשון

התשובה לכך, המבוססת על ניחוש בלבד, היא פשוטה. קרוב לוודאי שניר ואנשיו לא רצו שמשטרת-ישראל תקצור את התהילה. אילו היו אסירי תא מספר 7 מצליחים לברוח מתאם, אחרי שניסרו את סורגיו ו- אחרי שחבריהם חתכו עבורם מבחוץ את גדרות התיל, והיו נתפסים בידי משטרת-י- ש- ראל, היתה המדינה כולה יוצאת מכליה ב- תשבחות למשטרה. קציני המשטרה, שהיו מופקדים על המיבצע, היו מכנסים מסיבות עיתונאים ותמונותיהם היו זוכות לפירסום.

ומה עם נציבות בתי-הסוהר? קרוב ל- ודאי שהעיתונות ודעת-הקהל, שלא היו יוד- עים שהנציבות הגיחה לאסירים לברוח לפי בקשת המשטרה, היו יוצאים בביקורת תקי- פה נגד סדרי השמירה והבטיחות בכלא רמ- לה. אריה ניר ואנשיו היו הופכים ללעג ולקלס בעיני כל. זאת לא יכול היה אריה ניר לשאת. לכן החליט בשלב מסוים לחסל את תוכנית הבריחה עוד לפני שהחלה ולק- צור את התהילה והפרסום בעצמו.

כך הפכה הבריחה הגדולה לבידחה ה- גדולה.

ברור כיום כמעט לחלוטין, שהבריחה לא

כשמקטרת תקועה בפיו, ליד החבל באמצ- עותו התכוננו כביכול האסירים להמלט מ- התא שאת סורגיו החלו לנסר.

אומנם, לדברי מפקד הכלא, היו אלה שני סמלים, שהיו אותו לילה בתורנות, שמעו את קולות הניסור, הועיקו אותו והכשילו את הבריחה, אבל את הסמלים לא צילמו, במקומם צולמו רק הנציב ומפקד בית-הכלא.

למחרת הופיעו תמונותיהם של ניר ו- אליאס בכל העיתונות, בצירוף כתבות של הלל ושבח לעירונות ופיקחותם של שירותי- בתי-הסוהר, שידעו להכשיל את הבריחה.

אלה שידעו לקרוא בין השורות, שמו לב לפיסקה אחת אותה הדגיש ניר במסיבת העיתונאים שלו: "לא קיבלנו שום הודעה מוקדמת על נסיון הבריחה. הגילוי מצביע על רמת-מתחבטחוני גבוהה..." אלא שבאו- תה מסיבה עצמה אמר ניר משפט מוזר אחד: "הבוקר קיבלנו ידיעות, שאותם אני שים הקשורים בנסיון להברחת סלומון אבו ולוי פינגרהוט, עלולים לנסות לשחררם שוב."

צריך להיות טיפש גמור כדי להאמין ל- דברי ניר, שלא היתה לא כל ידיעה מוקדמת

החלון

זהו החלון המסורג בבית- הסוהר ברמלה, ממנו הת- כונו לברוח תשעה פושעים מסוכנים בעוז- רת חבריהם מבחוץ. האיש המחזיק בחבל, הוא, כמובן, נציב בתי-הסוהר אריה ניר.

הידיעה שהגיעה ממקור מודיעיני

למשטרת-ישראל היתה שעה זהב. היא הכילה מידע על מיבצע ראשון מסוגו, לבריחה מכלא רמלה, אחד המיבצרים השמור- רים ביותר במדינת ישראל. לא היתה זו אומנם הפעם הראשונה בה נעשו נסיון לב- רוח מכלא זה, אלא שהפעם היה מדובר על מיבצע-בריחה כמו בסרטים, בו ישלו חלק ה- אסירים האמורים להימלט וכנופיה מבחוץ, שתסייע להם בפריצת הגדרות הסבוכות וה- עבותות של המיבצר.

לפי נתוני הידיעה, היתה כוונת המיבצע לשחרר את האסירים המסוכנים הכלואים ב- תא מספר 7 בכלא רמלה, ביניהם שניים ש- גילונו על רצח: סלומון אבו (24), שנדון למאסר עולם אחרי שהורשע בביצוע רצח כסול לפני שנה ברחוב אלנבי במיסגרת הקרב על מועדוני ההימורים; ו- ולוי פינ- גרהוט, אף הוא אסיר עולם על רצח ושו- ר. הידיעה סיפרה כי אנשי "המאפיה הצר- פתית", אותה כנופיה שאליה השתייך, כפי שנמסר בזמנו סלומון אבו, היא שתכננה את הבריחה כמחנת חגיהפסח לאחד מחבריה. ידיעה מעין זו היא חלום של כל משטרה. שכן בעזרת מידע כזה ניתן לא רק למנוע את נסיון הבריחה, אלא לתפוס את כל המסייעים לבריחה, לגלות תוך כדי כך מי הם שותפיהם של הפושעים שנתפסו ויוש- בים בכלא. זו יכולה להיות גם סיבה טובה להכניס למעצר ומאסר פושעים מסוכנים, שאין כל הוכחה אחרת נגדם כדי להרשיעם.

הנציב נצטרף בפוזת

די לתפוס את האסירים והמסיי- עים להם בעת ביצוע הבריחה היה צורך להניח להם לברוח מהכלא. המשטרה, שהקי- מה מחסומים ומארבים, היתה צריכה ללכוד את הבורחים וחבריהם מחוץ לכותלי בית- הכלא. לשם כך היה צורך בשיתופם של שלי- טונות בתי הסוהר. הם התבקשו על ידי משטרת-ישראל לא להתערב ולא להפריע